

RECENZIE

Matulčík, J. (ed.): ACTA ANDRAGOGICA 6. Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (monografický zborník na tému Rola osobnosti v rozvoji teórie edukácie dospelých). Bratislava, 2018. 322 s. ISBN 978-80-2234587-3.

Je dobrou tradíciou na renomovaných vysokých školách vydať vecný „odpočet“ svojej vedecko-výskumnej práce formou recenzovaných vedeckých zborníkov, ktokoré prinášajú aktuálne výsledky z končiacich výskumných projektov. Takouto publikáciou je aj ACTA ANDRAGOGICA 6, ktorá je čiastkovým výstupom výskumného projektu grantovej úlohy VEGA MŠVVaŠ SR č. 1/0966/16 *Rola osobnosti v rozvoji teórie edukácie dospelých*.

Úvodom treba poznamenať, že z tejto grantovej úlohy je to už druhý zborník. Prvý zborník ACTA ANDRAGOGICA 5, 2017 priniesol teoreticko-metodologické východiská riešenia vedeckého projektu a štúdie o významných historických osobnostiach, ktoré stáli na začiatku cieľavedomej praxe a prinášali prvky teórie edukácie dospelých na Slovensku. Zborník ACTA ANDRAGOGICA 6 je venovaný osobnostiam, ktoré stáli pri zrode a rozvoji modernej teórie výchovy a vzdelávania dospelých v Československu v druhej polovici 20. stor. a rozhodujúcou mierou prispeli ku konštituovaniu modernej andragogiky na Slovensku.

Súčasný zborník vhodne dopĺňa škálu výskumných tém, ktoré riešila Katedra andragogiky FiF UK v Bratislave a ktorých výsledky boli prezentované v samostatných monotematických zborníkoch. Ich zameranie išlo od базových tém a nových trendov andragogiky, jej systemizácie cez základné obsahovo-problémové oblasti praxe edukácie dospelých, vrátane jej profesionalizácie, druhov a foriem andragogického pôsobenia, až k inštitucionalizácii edukácie dospelých na Slovensku. Téma *Rola osobnosti v rozvoji teórie a praxe edukácie dospelých* vyplynula z potreby „zaľudniť“ naše problémovo a vecne orientované andragogické poznanie.

Zborník ACTA ANDRAGOGICA 6 prináša 22 štúdií predstavujúcich prínos a vklad významných osobností teórie a praxe edukácie dospelých. Relatívne úzkemu kolektívu riešiteľského pracoviska sa podarilo k sebe pritiahnúť širší okruh spolupracovníkov zo Slovenska, Čiech a Ukrajiny.

Pri tomto počte štúdií nie je možné v priestore recenzie predstaviť ťažisko každej jednej, preto sa obmedzíme na ich výpočet v určitých problémových okruhoch:

Prvú časť zborníka tvoria príspevky predstavujúce významných zakladateľov a predstaviteľov československej pedagogiky dospelých, teda tých, ktorých jadro pôsobnosti spadá do druhej polovice 20. stor. V úvodnej

štúdiu autoriek L. Lichnerovej a M. Špániovej je predstavený Štefan Pasiar ako priekopník v oblasti dejín osvety a teórie edukácie dospelých na Slovensku. Pavla Pašku približuje S. Chomová ako spoluzakladateľ pedagogy dospelých na Slovensku. Autorov prvých publikácií z didaktiky dospelých a ich prínos pre teóriu edukácie dospelých spracovali R. Čornaničová v štúdiu Andragogický profil Miroslava Tumu a P. Lauková v štúdiu Prínos Milana Círbesa pre rozvoj teórie edukácie dospelých.

Významnú súčasť systému andragogy tvoria andragogicko-psychologické disciplíny. Ich vznik a rozvoj v značnej miere staval na diele významných predstaviteľov pedagogickej psychológie Ladislava Ďuriča, Jána Gráca a Jozefa Štefanoviča, ktorých inšpiratívne dielo predstavila V. Kitová-Mazalánová.

Významných českých predstaviteľov pedagogy dospelých približuje M. Šerák, ktorý zhodnotil prínos Františka Hyhlíka ku konštituovaniu pedagogy dospelých v Československu a J. Kalnický, autor štúdie o Vilémovi Klegovi, poprednej osobnosti československej a českej teórie edukácie dospelých.

Druhú tematickú časť zborníka tvoria štúdie venované vybraným osobnostiam, ktoré stáli pre zrode andragogy. Uvádzajú ju štúdie J. Matulčíka zamerané na autorov prvých konceptov andragogy Alexandra Kappa a Eugena Rosenstocka - Huessya.

Nasledujú príspevky, ktorých autori spracovali najvýznamnejšie osobnosti slovenskej andragogy. L. Szabová - Šírová a K. Šilhár zamerali svoju pozornosť na jedinečnosť vplyvu Viery Prusákovej na rozvoj andragogy a edukácie dospelých. Význam pôsobenia Jána Perhácsa a prínos Márie Machalovej pre andragogu spracovala L. Szabová - Šírová.

Významnej osobnosti Rozálie Čornaničovej, ktorá výrazne ovplyvnila rozvoj kultúrno-osvetovej andragogy a edukácie seniorov na Slovensku sa vo svojom príspevku venuje V. Vasilová. Prínos Anny Tokárovej pre rozvoj teórie a praxe edukácie dospelých na Slovensku priblížila I. Pirohová. P. Lauková vo svojom príspevku zhodnotila vklad Anny Preinerovej do rozvoja profesijnej andragogy. Rozvíjanie každej vedy je v úzkom kontexte s praxou. Dokazuje to aj príspevok Evy Denciovej o prínose významnej osobnosti slovenskej edukácie dospelých Jána Porvazníka.

Významné osobnosti českej andragogy uvádza štúdia D. Šimeka a M. Dopitu venovaná Vladimírovi Jochmannovi, iniciátorovi a prvému autorovi československej a českej koncepcie integrálnej andragogy. Na jeho idey nadviazali ďalší významní predstavitelia českej andragogy, ktorých prínos je obsiahnutý v príspevkoch M. Dopitu a J. Poláchovej - Vašátkovej – Poetika andragogy Dušana Šimka a tiež I. Shánilovej a M. Demjanenka s názvom Rola Milana Beneša v rozvoji teórie vzdelávania. Úzky vzťah medzi českou

a slovenskou andragogikou, resp. ich predstaviteľmi dokazuje príspevok S. Gabrielovej – Juraj Kalnický, československý andragóg.

Na medzinárodné aspekty teórie a praxe edukácie dospelých poukazuje štúdiá M. Kopeckého predstavujúca Paula Freireho ako výnimočného brazílskeho humanistického mysliteľa a štúdiá E. Voľarskej zameraná na pedagogické dedičstvo významnej ukrajinskej osobnosti Seména Gončarenka ako inšpirácia pre teóriu a prax vzdelávania dospelých.

V zborníku predstavované andragogické osobnosti sa vyznačujú istými spoločnými črtami, ktorými môžu inšpirovať nielen súčasných študentov andragogiky. Príznačné pre nich bolo poznanie a rešpektovanie spoločenského prostredia, snaha aktívne a pozitívne pôsobiť a ovplyvňovať jeho vývoj sú typické vlastnosti významných osobností pôsobiacich aj v oblasti edukácie dospelých, vo vede i v praxi. Poznanie takýchto osobností, porozumenie ich názorom, argumentom, zhodnotenie ich diela, prínosu pre vedecké poznanie a využitie v praxi je nesporne jednou z dôležitých podmienok ďalšieho rozvoja každej vedy, andragogiky nevynímajúc.

Štúdie zborníka sú zdrojom množstva zaujímavých poznatkov o významných osobnostiach teórie a praxe edukácie dospelých, o ich živote a diele, o ich myšlienkach, názoroch, o ich individuálnom vklade do edukácie dospelých a iste sa stanú aj inšpiráciou a impulzom pre vlastné aktivity v andragogike i v každodennej praxi výchovy a vzdelávania dospelých. Predstavené osobnosti netvorí úplný obraz o zakladateľoch a rozvíjateľoch slovenskej andragogiky, resp. andragogiky v medzinárodnom kontexte jej rozvoja. Dôležitým faktorom výberu osobností boli aj spolupracujúci autori, ochotní vybrané významné osobnosti spracovať. Podobné spracovanie by si iste zaslúžili aj ďalší – námatkou spomenieme z československého obdobia formovania teórie vzdelávania dospelých Tomáša Trnku, Kamila Škodu, Emila Livečku, Jána Gallu a ďalších. V tomto smere môže byť zborník ACTA ANDRAGOGICA 6, 2018 výzvou aj pre iné katedry andragogickej profilácie.

Ivana Poláková
Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva
Fakulta humanitných vied
Žilinská univerzita v Žiline